

**O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI OLIY TA'LIM, FAN VA
INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI**

BUXORO DAVLAT UNIVERSITETI

Ro'yxatga olindi: № BD-60540200-2.03

2024 yil "30" 08

**2.03. "KONTENTNI BOSHQARISH TIZIMLARI (CMS)"
FANNING O'QUV DASTURI**

Bilim sohasi: 500000 –Tabiiy fanlar, matematika va statistika

Ta'lim sohasi: 540000- Matematika va statistika

Ta'lim yo'nalishi : 60540200- Amaliy matematika (sohalar bo'yicha)

Buxoro 2024

Fan/modul kodi TF2104	O'quv yili 2024-2025	Semestr 7	ECTS-Кредитлар 4	
Fan/modul turi Tanlov fan	Ta'lim tili O'zbek		Haftadagi dars soatlari 4	
1.	Fanning nomi	Auditoriya mashg'ulotlari (soat)	Mustaqil ta'lim (soat)	Jami yuklama (soat)
	Kontentni boshqarish tizimlari	60	60	120
2.	<p>I.Fanning mazmuni Fanning maqsadi- Talabalarni veb saytlarni yaratish va boshqarish uchun asosiy vositalar va usullar bilan tanishish Talabalarga tajriba olish va o'zlarining veb-saytlarini tuzish uchun kerak bo'lgan amaliy ko'nikmalarini rivojlantirish imkonini berish CMS tizimlar bilan ishlash vaqtida kelib chiqadigan muammolarni hal qilishda yordam beradigan usullar va vositalarni o'rganish</p> <p>Fanning vazifasi- Talabalar CMS nima ekanini, uning asosiy maqsadini va qanday ishlashini tushunadi. Talaba SMS tizimlari yordamida sayt qurishning asosiy tushunchalaridan vofiq bo'ladi, shu jumladan content, plaginlar, mavzular va baholash uchun avtomatlashtirilgan vositalar, multimedia darsliklar: Video, audio va animatsiya orqali ma'umot berish</p> <p style="text-align: center;">Asosiy nazariy qism (ma'ruza mashg'ulotlari) II.I. Fan tarkibiga quyidagi mavzular kiradi:</p> <p>1-mavzu: CMS(Kontentni boshqarish tizimi) haqida. CMS(Kontentni boshqarish tizimi)- bu veb-saytlar yaratish, tahrirlash va boshqarish uchun ishlatiladigan dasturiy ta'minot. Uning asosiy maqsadi foydalanuvchilarga texnik bilimlarsiz veb sayt mazunini yaratish, yangilash va boshqarish imkonini beradi.</p> <p>2-mavzu: CMSning ishlash prinsipi Foydalanuvchi interfeysi(Front-end), Boshqarish Paneli(Back-end), Ma'lumotlar bazasi paneli va kengaytmalar.</p> <p>3-mavzu: Joomla platformasi haqida umumiy ma'lumot Joomla haqida umumiy ma'lumot. Kengaytirishlar, shablonlar, xavfsizlik, Joomla platformasining o'ziga xos xususiyatlari va afzalliklari.</p> <p>4-mavzu: Joomla ni o'rnatish va unda content bilan ishlash Joomla dasturini o'rnatish ketma-ketligi, Joomla platformasida content bilan ishlash. Kategoriya yaratish. Menu yaratish. Modullar bilan ishlash. Kengaytmalar o'rnatish.</p>			

5-mavzu: Joomla orqali veb saytni yaratish

Shablonni tanlash va o'rnatish. Kategoriyalar yaratish, Masalalar yaratish, saytning funkcionalligini oshirish. Saytning xavfsizlini ta'minlash. Saytni optimallashtirish. Joomla da kontentlar va toifalarni integratsiya qilish.

6-mavzu: Joomla yordamida tavsiya etilgan tarkibni yaratish

Joomla da kontakt sahifani yaratish va bannerlardan foydalanish. Joomla uchun kengaytmalar hamda shablonlarni o'rnatish.

7-mavzu: Joomla da zahira nusxalari bilan ishlash hamda ishlashni osonlashtiruvchi standart amallar

Zahira nusxani qanday yaratish, zahira nusxani tiklash, zahira nusxalarni muhofaza qilish, ishlashni osonlashtiruvchi Standart amallar. Xavfsizlik kengaytmalaridan foydalanish.

8-mavzu: Wordpress haqida umumiy ma'lumot va uni o'rnatish jarayoni. Wordpress va uning xususiyatlari. Wordpressni o'rnatishni amalga oshirish. Wordpressning asosiy xususiyatlari. Plaginlar orqali kengaytiriladigan funkcionalar imkoniyatlar.

9-mavzu: Wordpressda content bilan ishlash.

Kontentning ahamiyati. Content bilan ishlash xususiyatlari, WordPress content turlari. Yozuvlar. Kengaytiriladigan content turlari.

10-mavzu: Wordpressda web –sayt dizayni bilan ishlash.

Web sayt dizayni bilan ishlash va sayt qismlariga elementlar qo'shish tarkibi bilan ishlash hamda uni shakllantirish. Motivlar, Vizual tahrirlovchi

11-mavzu: Drupal platformasi, uni o'rnatish va web sahifa yaratish.

Drupal dasturi va uning xususiyatlari. Drupalni o'rnatish ketma-ketligi. Drupal platformasida sahifalar yaratish. Drupal interface va boshqaruv. Kontent yaratish.

12-mavzu: 1C-bitrix platformasi va uni o'rnatish. 1C-bitrix kabi CMS tizimlari nima uchun muhim. 1C-bitrix platformasi va uning imkoniyatlari. 1C-bitrixni o'rnatish ornatishga tayyorgarlik. 1C-bitrixni o'rnatish ketma-ketligi.

13-mavzu: 1C-bitrixning qoshimcha xususiyatlari, content bilan ishlash.

1C-bitrix platformaning qo'shimcha xususiyatlari. 1C-bitrix uchun integratsiya 1C-bitrix platformada content bilan ishlash. Komponentlar va modular.

14-mavzu: HTML sahifalarni yaratish, unda ro'yxatlar bilan ishlash.

HTML tushunchasi. HTML va unda ishlash asoslari. HTML sahifasida ro'yxatlar bilan ishlash. HTML sahifasini yaratish.

15-mavzu: HTMLda sahifalar orasida giperhavolalar yaratish va jadvallar bilan ishlash. HTML da giperhavolalar va jadvallar nima. Lokal va global havolalar. HTML da giperhavolalarni o'rnatish shakllari. HTML da jadval yaratish usullari.

1. Amaliy mashg'ulotlar bo'yicha ko'rsatma va tavsiyalar.

Amaliy mashg'ulot uchun quyidagi mavzular tavsiya etiladi:

1. CMSning asosiy komponentlari. Kontent turlari(maqolalar, sahifalar, media). Mashhur CMS tizimlarini tanitish: Wordpress, Drupal, Joomla va boshqalar
 2. CMS tanlash, CMSni yuklab olish va CMSni o'rnatish. Wordpress, Drupal, Joomla va boshqa tizimlarni solishtirish.
 3. Joomla rasmiy saytidan yuklab olish. Yuklab olingan fayllarni hostingga yuklash. MySQL bazasini yaratish. Brauzer yordamida o'rnatish jarayonini boshlash va kerakli ma'lumotlarni kiritish
 4. Joomla o'rnatish. Hostingga fayllarni yuklash. MySQL bazasini yaratish, Brauzerda o'rnatishni boshlash.
 5. Bilimlarni namoyish qilish modellari: ishlab chiqarish modeli
 6. Joomla sahifalar va maqolalar, Menyular, Dizayn, Kengaytmalar va saytning konfiguratsiyasi
 7. Akeba Backup orqali zahira nusxalarni yaratish, zahira nusxalarini tiklash. Joomla ishlashni osonlashtiruvchi standart amallar.
 8. Wordpressni o'rnatish jarayoni. Hosting va domen. Fayllarni hostingga yuklash. Baza ma'lumotlarni kiritish.
 9. Kontentning ahamiyati. Kontent bilan ishlash xususiyatlari. Multimedia fayllar Shablonlarni o'rnatish va sozlash
 10. Wordpress sahifalarini va maqolalarini yaratish, kategoriyalar va teglarni qo'shish, Kustomayzir orqali tuzatish.
 11. Drupalni yuklab olish va serverga o'rnatish. Tizim sozlamalari. Mavzu o'rnatish. Modullar bilan ishlash
 12. IC-bitrix saytidan kerakli versiyani yuklab olish va FTP yoki C Panel orqali serverga o'rnatish. Ma'lumotlar bazasini sozlash. Tizim sozlamalari. Administrator panli bilan tanishtirish.
 13. IC-bitrixda Vizual kompozitor yordamida sahifalarni tahrirlash
 14. HTML hujjatining strukturasi. Asosiy HTML teglari. Ro'yxatlar, ro'yxatlarning rahgini, shriftini, orasidagi faosilani va markerlarni sozlash
 15. Boshqa veb-sahifaga yo'naltiruvchi havola yaratish. Joriy sahifa ichidagi havola. Yangi ikkonnada havola ochish. E-pochta havolasi
- Amaliy mashg'ulotlar multimedia qurilmalari bilan jihozlangan auditoriyada bir akadem guruhga bir o'qituvchi (laboratoriya mashg'ulotiga ikkita o'qituvchi) tomonidan o'tkazilishi lozim. Mashg'ulotlar faol va interaktiv usullar yordamida o'tilishi, mos ravishda munosib pedagogik va axborot texnologiyalar qo'llanilishi maqsadga muvofiq.

2. Mustaqil ta'lim va mustaqil ishlar.

Mustaqil ta'lim uchun tavsiya etiladigan mavzular:

1. Wordpress va Joomla vs Drupal. Ularning xususiyatlari, imkoniyatlari va sayt turlariga mosligi bo'yicha salishtirish
2. CMS tizimlarini kengaytirish: Plaginlar, modular va kontentlarni haqida tahlil.

3. Veb saytni optimallashtirish: CMS tizimlarida SEO qo'llab-quvvatlovchi kengaytmalar va usullar
 4. CMS xavfsizligi: eng yaxshi amaliyotlar va xavfsizlik qo'llab-quvvatlovchi kengaytmalar
 5. Mobil moslashuvchanlik: CMS-lar uchun responsive dizayn va mobil optimallashtirilgan plaginlar
 6. Electron tijorat: CMS-larda electron tijorat yechimlari(Misol uchun WooCommerce WordPress uchun)
 7. Dinamik kontent: Foydalanuvchilarning harakatlariga asosan kontentni o'zgartirish imkoniyatlari
 8. CMS-lar uchun Mehrchanlik: Polylang, WPML kabi ko'plab tillarni qo'llab-quvvatlovchi kengaytmalar
 9. Multimedia kontenti: Audio va video, interaktiv elementlarni CMSlarda integratsiya qilish
 - 10.Foydalanuvchi roli va huquqlari. Foydalanuvchi roli va huquqlarini boshqarish tizmlari
 - 11.CMSlar va ijtimoiy tarmoqlar: Ijtimoiy tarmoqlar integratsiyasi va avtomatik postlash.
 - 12.Kontent strategiyasi: CMS lar yordamida content yaratish, tahlil qilish va optimallashtirish
 - 13.Yaratish va tiklash: Saytning zahira husxasini yaratish va tiklashning eng yaxshi usullari
 - 14.Headless CMS-lar: Headless CMS-lar nima va uni qachon ishlatish kerakligi
 - 15.CMSlar va SI: Sun'iy intellektni qo'llab quvvatlovchi plaginlar va ularning imkoniyati.
- Mustaqil o'zlashtiriladigan mavzular bo'yicha talabalar tomonidan referatlar, keys stadi, loyiha ishlari tayyorlash va ularni taqdimot qilish tavsifa etiladi.

3. **I. Fan o'qitilishining natijalari/ Kasbiy kompetensiyalari**

Fanni o'zlashtirish natijasida talaba:

- Talabalar CMS nima ekanini, uning asosiy maqsadini va qanday ishlashini tushunadi. Talaba SMS tizimlari yordamida sayt qurishning asosiy tushunchalaridan vofiq bo'ladi, shu jumladan content, plaginlar, mavzular va baholash uchun avtomatlashtirilgan vositalar. Multimedia darsliklar: Video, audio va animatsiya orqali ma'umot berish.
- Raqamli ta'lim texnologiyalari bo'yicha tushunchaga ega bo'lish, ta'limni boshqarish tizimi tushunchalari shakllantiriladi.
- Yuqori samaradorlikka ega, ommaviy CMS lardan foydalanish bo'yicha bilimlarga ega bo'ladi. Web-ilovalar yaratish, web-sayt dizaynini yaxshilash, dasturlash. borasida amaliy tajribalar shakllantiriladi. O'zbekistonda qo'llanilayotgan CMS texnologiyalaridan foydalanish ko'nikmalariga ega bo'ladi.

4.	<p>Ta'lim texnologiyalari va metodlari:</p> <ul style="list-style-type: none"> • ma'ruzalar; • interfaol keys-stadilar; • semenarlar (mantiqiy fikrlash, tezkor savol-javoblar) • guruhlarda ishlash; • taqdimotlarni qilish; • individual loyixalar; • jamoa bo'lib ishlash va himoya qilish uchun loyihalar
5.	<p>III. Kreditlarni olish uchun talablar:</p> <p>Fanga oid nazariy va uslubiy tushunchalarni to'la o'zlashtirish, tahlil natijalarini to'g'ri aks etgira olish, o'rganilayotgan jarayonlar haqida mustaqil mushohada yuritish va joriy, oraliq nazorat shakllarida berilgan vazifa va topshiriqlarni bajarish, yakuniy nazorat bo'yicha yozma ishni topshirish.</p>
6.	<p style="text-align: center;">Asosiy adabiyotlar</p> <p>1. Колисниченко Д.Н. Joomla3.0. Руководство пользователя.-М: ООО "И.Д.Вильямс", 2013-256с. ISBN.978-5-8459-1764-2(рус)</p> <p>2. Грачев А. Создаём свой сайт на WordPress быстро и легко и бесплатно. Работа с CMS WordPress3-СПБ: Питер, 2011-288с</p> <p style="text-align: center;">Qo'shimcha adabiyotlar</p> <p>1. Бен Фрейн. HTML5 и CSS3. Разработка сайтов для любых браузеров и устройств-СПБ. Питер, 2014,-304с</p> <p>2. Н.И.Ешанкулов. CMS tizimlar. Darslik. Kamolot nashriyoti, 2023. - 136 b.</p> <p style="text-align: center;">Axborot manbalari</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. https://www.javatpoint.com/types-of-computer-network 2. https://www.javatpoint.com/what-is-ethernet 3. http://math.gsu.by/wp-content/uploads/courses/networks/r2.2.html 4. https://www.javatpoint.com/network-addressing
7.	Fan dasturi Buxoro davlat universitetida ishlab chiqilgan va tasdiqlangan
8.	<p>Fan/ modul uchun mas'ullar:</p> <p><i>G.S.Turdiyeva</i> - BuxDU "Amaliy matematika va dasturlash texnologiyalari" kafedrasida dotsenti.</p>
9.	<p>Taqrizchilar:</p> <p><i>F.R.Murodova</i> -BuxMTI "Axborot texnologiyalari" kafedra dotsenti.</p> <p><i>J. Jumayev</i> - (BuxDU) "Amaliy matematika va dasturlash texnologiyalari" kafedrasida dotsenti</p>